

Durmuş Hocaoğlu

Dünya'nın Mihveri ve Ortadoğu

Yeniçağ, "Analiz", 06 Ağustos 2006, Pazar., s.08
"Analiz" Sıra No: 426; 2006-088; Ağustos-01

YENİÇAĞ

NOT: Harita, editör tarafından matbû metne konmamıştır.

Bir önceki yazımı "nasipse Cuma'ya..." diye noktalamıştım; demek ki nasip bugüne imiş: beklenmedik bir hastahane "mecbûriyeti" nasîbimizi bugüne te'hir etti. Evet nasip bugün; vâkıa geç kalmış da sayılmayız, hattâ hiç bile değil; bahse konu edineceğimiz gündemde henüz değişen birşey yok nasıl olsa, o hâlde kaldığımız yerden devam edebiliriz.

Ortadoğu, diyorduk, tam bir diyalektik; zıtların birbirine dönüştüğü bir diyalektik ve bu hâliyle de O, bir yandan bir cehennem çukuru olabilirken diğer yandan da bir cennet bahçesi olabiliyor. İşin sırrı O'nun dilini kavramada ve O'nunla o dil ile münâsip bir tarzda konuşabilmede. Ortadoğu, filhakîka, tarihî tecrübe ile sâbit ki, bir cennet bahçesi olabiliyor; çünkü tarihteki hemen-hemen bütün büyük güçler, "imperyum" olmanın zirvesine Ortadoğu üzerindeki hâkimiyetleriyle ulaşabilmişlerdir ve tuhaf gelebilir, ama, bu durum, eski çağlardan beri pek de o kadar değişmemiştir: Ortadoğu, İskender için ne ise, Kısralar, Sezarlar, Halifeler, Kara ve Kızıl Çarlar, Osmanlılar, Çingizliler ve Timurlular için de aynı olmuştur ve tabiatıyla Napolyon ve Hitler için olduğu kadar Majeste Kraliçe için de; kezâ ve yine tabiatıyla Majeste "President Bush" için de. Yine aynı sebebe binâen, diyebiliriz ki, her küresel güç, bu gücünü taçlandırmak için kader maçına burada çıkar; çünkü Ortadoğu'ya hükmedemeyen bir güç, gerçek bir imparatorluk gücü sayılamaz: Buraya hükmeden, cihâna hükmetmenin yolunu açar; ancak, bu burada düşen de, dünyada düşer. Bu îtibarla Ortadoğu'nun, kolay-kolay rekabet tanımayan ap-ayrı bir prestiji vardır.

İşte şimdi öyle görünüyor ki, Amerika da kader maçına Ortadoğu Ringi'nde çıkmış bulunuyor; buna, bir kader maçı demekle mübâlâğa etmiş olmayız; çünkü bu serüvenin netîcesi, "Amerikan İmparatorluğu"nun istikbâlini tâyin edecek olan en mühim âmil olacaktır. Öyle ki, burada vuku' bulacak bir geri çekilme, bura ile sınırlı kalmayacak ve Amerikan gücünün Orta-Asya'yı kaybetmesi sonuçlanacaktır ve tabîî ki *vice versa*. Şimdi tam bu noktada vaziyeti hulâsaten tahlîl etmeye çalışalım: Amerika, bundan iki asır kadar evvel Yeni Dünya'da doğdu, birtakım süreçlerden geçerek büyüdü ve azmanlaştı, ancak gerçek bir dünya gücü olabilmesi için mutlaka Eski Dünya'ya hükmetmesi gerekiyordu. Bu imkânın kapısı I. Harp ile aralandı, II. Harp ile açıldı; ancak bu, yine de yetmiyordu: Daha daha büyüğü için, Asya, Avrupa ve Afrika'nın tamamını, yâni Eski Dünya'yı bir tek kıt'a kabûl ederek "Dünya Adası" adını veren Mackinder'in öğüdünün tutulması gerekmektedir[*]: Yeni Dünya'da kalan, dünyanın efendisi olamaz; Eski Dünya şarttır. Eski Dünya için ise Mackinder, Mihver Bölge (Pivot Area) adını verdiği bölgeye hükmedilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu ise,

aşağıdaki sâde haritada da görülebileceği Orta-Asya, Sibirya, Doğu Avrupa ve İran'dan müteşekkildir.

Mackinder'in Mihver Bölge teorisini temsil eden harita

[*] Sir Halford John Mackinder., "The Geographical Pivot of History", *Geographical Journal*, 1904., Vol: 23, pp.421-444., Jeostrateji'nin kurucusu sayılan Mackinder'in bu makalesi hakkında özlü bir yorum için, bkz.: Sir Halford J. Mackinder (1861-1947): "Tarihin Coğrafi Mihveri", Robert B. Downs., *Dünyayı Değiştiren Kitaplar*., Çeviren: Prof. Dr. Erol Güngör., Tur Yayınları., İstanbul, 1980, Bölüm 9: Merkez Bölgesi ve Dünya Adası içinde, s.181-198

